

Brüssel, 10. detsember 2025
(OR. en)

16451/25

Institutsioonidevaheline
dokument:
2025/0221 (COD)

TRANS 628
ENER 654
CODEC 2029
POLMIL 409
COMPET 1304
MI 1016
CADREFIN 363
FIN 1517

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Nõukogu
Teema:	Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse Euroopa ühendamise rahastu aastateks 2028–2034, muudetakse määrust (EL) 2024/1679 ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) 2021/1153 – Osaline üldine lähenemisviis

---

I. SISSEJUHATUS

1. Euroopa Komisjon võttis 16. juulil 2025 vastu ettepaneku 2027. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku kohta, sealhulgas Euroopa ühendamise rahastut käsitleva ettepaneku. Euroopa ühendamise rahastu ettepaneku eesmärk on luua aastateks 2028–2034 õiguslik alus investeeringuteks üleeuroopalistesse transpordivõrkudesse ja energiataristusse, sealhulgas sõjalise liikuvuse projektidesse ja piiriülestesse energiaprojektidesse, eelkõige taastuvenergiaprojektidesse.

2. Transpordi valdkonnas on Euroopa ühendamise rahastat käsitleva ettepaneku eesmärk:
  - a) aidata kaasa üleeuroopalise transpordivõrgu (edaspidi „TEN-T“) väljakujundamisele, keskendudes eelkõige tugeva piiriülese mõõtmega taristuprojektidele;
  - b) aidata kaasa aruka, vastupidava, ohutu, koostalitlusvõimelise, vähese süsinikuheitega ja kestliku TEN-T väljakujundamisele;
  - c) investeerida piiriülestes ühendustes kolmandate riikidega kes rakendavad TEN-T soovituslikke kaarte;
  - d) kohandada TEN-T transporditaristu kahesuguse kasutuse jaoks, et parandada kogu ELis nii tsiviil- kui ka sõjalist liikuvust.

3. Energeetika valdkonnas on Euroopa ühendamise rahastat käsitleva ettepaneku eesmärk:
  - a) aidata keskse eesmärgina kaasa ühishuviprojektide ja vastastikust huvi pakkuvate projektide arendamisele kooskõlas TEN-E määrusega, et toetada siseturu väljakujundamist ja energialiidu väljaarendamist, toetades piiriüleseid taristuprojekte ELis ja koos naabruses asuvate kolmandate riikidega teostatavaid projekte;
  - b) parandada võrkude koostalitlusvõimet, hõlbustada majanduse süsinikuheite vähendamist, kõrvaldada võrkudevaheliste ühenduste kitsaskohad, edendada elutähtsa taristu kaitset ja vastupidavust ning tagada varustuskindlus;
  - c) hõlbustada piiriülest energiakoostööd, eelkõige toetades piiriüleseid taastuvenergiaprojekte või kasutades energialiidu ja kliimameetmete juhtimist käsitleva määrusega 2018/1999 loodud liidu taastuvenergia rahastamismehhanismi.

II. HETKEOLUKORD NÕUKOGUS

4. Komisjon esitas 22. juulil 2025 transpordi töörühmas (mitmeliigiline transport ja transpordivõrgustikud) Euroopa ühendamise rahastu ettepaneku ja sellele lisatud mõjuhindangu.
5. Nõukogu töö koordineerimiseks ja struktureerimiseks ning kooskõlas nõukogu kodukorra artikli 19 lõikega 3 kiitis alaliste esindajate komitee oma 3. septembri 2025. aasta koosolekul heaks ajutise Euroopa ühendamise rahastu töörühma loomise¹. Ajutine Euroopa ühendamise rahastu töörühm kohtus ajavahemikul 10. septembrist kuni 19. novembrini 2025 kuus korda ja arutas eesistujariigi kompromisstekste.
6. Tuginedes ajutise Euroopa ühendamise rahastu töörühma 19. novembri 2025. aasta koosolekul liikmesriikide esitatud märkustele, muutis eesistujariik täiendavalt kompromissteksti ja alaliste esindajate komitee arutas seda 3. detsembril 2025. Arutelu näitas laialdast toetust eesistujariigi kompromisstekstile, kusjuures vaja oli teha vaid mõned kohandused.
7. Muudatused võrreldes komisjoni ettepanekuga on esile tõstetud järgmiselt: täiendused on esitatud paksus kirjas ja allajoonituna ning väljajäetud tekst on läbi kriipsutatud. Muudatused võrreldes viimase dokumendiga, mis esitati alaliste esindajate komiteele 3. detsembril 2025, on täiendavalt märgitud kaldkirjas.

---

¹ ST 11716/25.

III. EESISTUJARIIGI KOMPROMISSTEKSTI PÕHIELEMENDID

8. Kuna Euroopa ühendamise rahastu ettepanek on seotud järgmise mitmeaastase finantsraamistikuga (MFF), on kõik eelarvemõjuga või horisontaalsed sätted kõrvale jäetud ja nurksulgudes – ja seega osalisest üldisest lähenemisviisist välja jäetud – kuni MFFi osas tehakse täiendavaid edusamme. Tekstis nurksulgudes esitatud sätted käsitlevad viidet rahastamispaketi jooksevhindades ja deflaatorile (põhjendus 1), viiteid Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumendile ja instrumendile „Globaalne Euroopa“ (põhjendused 19 ja 20), viidet tulemuslikkuse määruusele (põhjendus 28), programmi kestust (artikkel 1), eelarvet (artikkel 4), InvestEU instrumendi ja instrumendi „Globaalne Euroopa“ rakendamismehhanismi kaudu antavat toetust (artikli 8 lõiked 3–5) ning kaasrahastamise diferentseerimise määrasid (artikli 10 lõiked 6–8). Nurksulgudes olevad sätted võidakse läbirääkimiste edenedes vajaduse korral läbi vaadata.
9. Eesistujariigi kompromisstekstis jäetakse kõrvale ka vahendite sihtotstarbelise eraldamise ja geograafilise tasakaaluga seotud täiendavalt lahendatud küsimused, mis on määratletud kui oma olemuselt valdkondadevahelised ja Euroopa ühendamise rahastu programmist ulatuslikumad.
10. Horisontaalsete sätete muudatused.
  - a) **Programmi eesmärgid** – artikkel 3 – suurem tähelepanu Euroopa ühendamise rahastu panusele ühtse turu süsinikuheite vähendamisse, integreerimisse ja konkurentsivõimesse. Põhjendustesse lisati konkreetne sõnastus, milles rõhutatakse vajadust võtta projektide piiriülese mõõtme kaalumisel arvesse iga liikmesriigi geograafilist eripära.
  - b) **Programmiga ühinenud kolmandad riigid** – artikkel 7 –, kuigi sellesse artiklisse ei tehtud otseseid muudatusi, lisati põhjendusse 31 täpsustused kehtiva toimimisviisi kohta, sealhulgas seoses sellega, et oluline on säilitada võrdsed võimalused.

- c) **Rahastamiskõlblikkus** – artikkel 9 – artikkel on ümber sõnastatud, et parandada õiguskindlust ja -selgust, täpsustades rahastamiskõlblikkuse kriteeriume ja tööprogrammide sisu. Lisatud on uus artikkel 9a hindamiskriteeriumide kohta, et
- i) täpsustada, et pakkumuste hindamise kriteeriumid sätestatakse tööprogrammides (ja neid võib veel üksikasjalikumalt kirjeldada pakkumuste hindamise menetlusega seotud dokumentides), ning ii) sätestada elemendid, mida komisjon võib kaaluda hindamiskriteeriumide kehtestamisel. Need muudatused kajastuvad ka põhjenduses 24. Lisaks on välja jäetud lõige 7, kuna seda võiks tõlgendada viisil, mis piiraks märkimisväärselt võimalust taotleda rahastamist taristuprojektidele, eelkõige neile, millel on varasem riiklik rahastamiskohustus.
- d) **Sidusus muude MFFi programmidega** – artikli 12 lõige 3a – lisati säte, et kajastada vajadust Euroopa ühendamise rahastu programmi ja Euroopa Konkurentsivõime Fondi rakendavate tööprogrammide sidususe ja vastastikuse täiendavuse järele, mis peaks – koos riiklike ja piirkondlike partnerluskavadega – tagama liikmesriikide taristuprojektide rahaliste vajaduste parema katmise. Muud operatiivse sidususega seotud elemendid on esitatud kompromissteksti nurksulgudes olevates artiklites ja põhjendustes.
- e) **Lisaeeskirjad toetuste kohta** – artikkel 10 – lisati täpsustused, et tagada toetusesaajate nõuetekohane kaasamine toetuse vähendamise või lõpetamise korral.
- f) **Komiteemenetlus** – artiklid 12, 12a ja 15 – selleks et tagada liikmesriikide nõuetekohane kaasamine tööprogrammide koostamisse ja Euroopa ühendamise rahastust rahastatavate projektide väljavalimisse, on nõuandemenetlus asendatud kontrollimenetlusega. Lisaks on tööprogrammide vastuvõtmise kohta lisatud arvamuse esitamata jätmise klausel.

11. Transporti käsitlevate sätete muudatused.

- a) **Mõisted** – artikkel 2 – täpsustati või lisati mitmeid mõisteid, sealhulgas „kahesuguse kasutusega transporditaristu“ ja „üldprojekt“.
- b) **Programmi eesmärgid** – artikkel 3 – lõike 2 punkti a alapunkti i alapunktis 1 viidati sõnaselgelt **Euroopa transpordikoridoridele**, et täpsustada rahastamiskõlblikuks osutada võivate projektide ulatust.
- c) **(Sõjalise liikuvuse projektide) rahastamiskõlblikkus** – artikli 9 lõige 4, artikli 9 lõige 8 ja põhjendus 24 – rõhutati, kui oluline on võtta pakkumuste hindamise menetlustes nõuetekohaselt arvesse julgeolekut ja avalikku korda.
- d) Pärast ulatuslikke konsultatsioone muudeti **lisa**, mis sisaldab piiriülese mõõtmega ühishuviprojektide soovituslikku loetelu, peamiselt selleks, et võtta arvesse järgmist:
  - i) mitmesugused tehnilised kohandused, ii) uute piiriüleste lõikude lisamine, mis ei sisaldunud komisjoni esialgses ettepanekus, iii) kiirraudtee puhul teatavate olemasolevate lõikude pikendamine. Samal ajal on põhjenduses 4 rõhutatud, et lisa on üksnes näitlik ja seega ei mõjuta see projektide valimist kaasrahastamiseks Euroopa ühendamise rahastust ega põhjusta liikmesriikidele rahalisi kohustusi.

12. Energeetikat käsitlevate sätete muudatused.

- a) Uues põhjenduses selgitatakse **riigisisese võrgu tugevdamise ja kättesaadavuse ning piiriülese ühendusvõimsuse vahelisi seoseid**.
- b) Lisati konkreetne sõnastus, et tagada liikmesriikide, sealhulgas **saareliikmesriikide** geograafiliste eripärade **arvessevõtmine**.
- c) **Mõisted** – artikkel 2 – piiriülese taastuvenergiaprojekti määratlust muudeti, et võtta vajaduse korral arvesse **ühendust jaotus- või ülekandevõrguga**, tingimusel et see on projekti lahutamatu osa. See muudatus hõlmab ka kõnealuses artiklis määratletud salvestusprojekte.

- d) **Programmi eesmärgid** – artikkel 3 – lõike 2 punkti b alapunktis i rõhutati selgesõnaliselt **ühishuviprojektide ja vastastikust huvi pakkuvate projektide kesksel rolli**. Lisati **võrkude ühendamise kitsaskohtade kõrvaldamine** ning energiataristu vastupidavusega seoses lisati **elutähtsate energiataristu kaitse**. Elutähtsate energiataristute kaitset käsitletakse ka põhjendustes. Artikli 3 lõike 2 punkti b alapunkti ii kohaldamisala täpsustati seoses eesmärgiga toetada piiriülest energiakoostööd, st eelkõige taastuvenergiaprojektide puhul.
- e) Artikli 3 lõike 2 punkti b alapunktis ii on samuti täpsustatud, et projektid, mida saab toetada liidu taastuvenergia rahastamismehhanismi kaudu, hõlmavad ka salvestamist, kui on täidetud määruse (EL) 2018/1999 artikli 33 kohased tingimused.
- f) **Piiriülesed taastuvenergiaprojektid** – artikli 11 lõiget 2 muudeti, et lisada piiriüleste taastuvenergiaprojektide hüvede hulka süsinikuheite vähendamine, süsteemi paindlikkus ja salvestamine. Selliste projektide puhul hinnatakse ka võimalikku spetsiifilist kasu, kui see on lahutamatu seotud piiriüleste energiavõrkude laiendamisega. Seda kajastati lõikes 4.

- g) **Programmi eelarvest maksimaalselt 5 % eraldamine liidu taastuenergia rahastamismehhanismile** (artikkel 11) – muudeti lõiget 5, lisades, et vahendeid eraldada võib ka siis, kui see võimaldab rahastada projekte, mis võimaldavad **taastuvate energiaallikate kulutõhusat integreerimist energiasüsteemi**. Kui 5 % suurune liidu taastuenergia rahastamismehhanismile eraldatud panus on täielikult eraldatud 1. jaanuariks 2031, võib komisjon lisaks otsustada eraldada täiendava panuse, mis ei ületa 5 % käesoleva programmi järelejäänud eelarvest (uus lõige 5a). Enne otsuse tegemist hindab komisjon piiriüleste taastuenergiaprojektide turul kasutuselevõttu ja nõudlust nende järele ning liidu taastuenergia rahastamismehhanismi toimimist. Seda muudatust kajastatakse ka põhjendustes.
- h) **Tööprogrammid** – artikkel 12 – lisati uus lõike 2 punkt a, et võtta energiasektori tööprogrammides selgemini arvesse ühishuviprojekte ja vastastikust huvi pakkuvaid projekte, mille eesmärk on paremini integreerida energia siseturgu, teha lõpp energiasüsteemide eraldatusele ja kõrvaldada elektrivõrkude ühendamise kitsaskohad. Seda kajastatakse ka põhjendustes.
- i) Artiklisse 12 lisati veel ka lõike 2 punkt b, milles sätestatakse, et tööprogrammides esitatakse energiaalaste erieesmärkide hinnangulised summad, võttes arvesse ELi energiapoliitika arengut, sealhulgas energiasüsteemi süsinikuheite vähendamise raamistikku. Seda muudatust kajastatakse põhjendustes 10 ja 18.
13. Samuti tehti tekstis parandusi pärast alaliste esindajate komitee 3. detsembri 2025. aasta koosolekut. Need parandused ei muuda teksti tähendust. Nendega ühtlustatakse tekstis kasutatud mõisteid ja õigekirja.

IV. LÄBIVAATAMINE TEISTES INSTITUTSIOONIDES

14. Euroopa Parlamendis ootab ettepanek komisjonide otsust. Ettepaneku eest vastutavad ühiselt tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjon (ITRE) ning transpordi- ja turismikomisjon (TRAN). ITRE komisjoni raportöör Kamila GASIUK-PIHOWICZ (PL, PPE) ja TRAN komisjoni raportöör Oihane Agirregoitia MARTÍNEZ (ES, Renew) määrati 3. oktoobril 2025. Arvamus paluti esitada kolmel komisjonil: julgeoleku ja kaitsekomisjonil (SEDE), keskkonna-, kliima- ja toiduohutuse komisjonil (ENVI) ning regionaalarengukomisjonil (REGI). Eelarvekomisjon (BUDG) peaks koostama eelarvehinnangu. Eeldatavasti võtab Euroopa Parlament oma raporti vastu 2026. aasta keskel.
15. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ning Regioonide Komitee valmistavad praegu ette oma arvamust seadusandliku ettepaneku kohta.

V. KOKKUVÕTE

16. Nõukogul palutakse käesoleva märkuse lisas esitatud teksti alusel võtta vastu osaline üldine lähenemisviis.
17. Kõnealune osaline üldine lähenemisviis on nõukogu volitus seadusandliku tavamenetluse raames toimuvateks läbirääkimisteks Euroopa Parlamendiga.

2025/0221 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega luuakse Euroopa ühendamise rahastu aastateks 2028–2034, muudetakse määrust (EL) 2024/1679 ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) 2021/1153

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 172 esimest lõiku ja artikli 194 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust²,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

---

¹ *ELT L..., lk ...

² *ELT L..., lk ...

- (1) Käesoleva määrusega luuakse Euroopa ühendamise rahastu programm (edaspidi „programm“), mille eesmärk on kiirendada investeerimist üleeuroopalistesse transpordi- ja energiavõrkudesse ning võimendada nii avaliku kui ka erasektoripoolset rahastamist, suurendades samal ajal õiguskindlust ja pidades kinni tehnoloogianeutraalsuse põhimõttest. Samuti on selle eesmärk soodustada piiriülest koostööd taastuvenergia valdkonnas, näiteks piiriüleste projektide toetamisega. Programm peaks soodustama transpordi- ja energeetikasektori omavahelise koostoime täielikku ärakasutamist ning seeläbi suurendama liidu meetmete tulemuslikkust ja võimaldama rakendamiskulusid optimeerida. [Käesoleva määrusega kehtestatakse programmi rahastamispakett. Käesoleva määruse kohaldamisel arvutatakse jooksevhinnad kindlaksmääratud 2 % deflaatorit kohaldades.]
- (2) Inimeste³ ja kaupade tõhus transport on liidu toimimise oluline tugisammas, millel on oluline roll konkurentsivõime ja majanduskasvu edendamisel, ühtekuuluvuse tagamisel ning kliima- ja keskkonnanäesmärkide saavutamisel. Inimeste ja kaupade vaba ja tõhus liikumine hästi ühendatud ja terviklikul ühtsel turul parandab ühendatust, tagab juurdepääsu töökohtadele ja teenustele ning toetab kohalikku majandust ja kaubandust. Samal ajal on vähendatud süsinikuheitega ja kestlik transpordisüsteem tingimus, et saavutada liidu kliimaeesmärgid ning kõrvaldada liidu majanduse strateegiline ja jätkusuutmatu sõltuvus fossiilkütustest. Tõhus ja turvaline kaubavedu on hädavajalik inimeste varustamiseks vajalike kaupadega, hoidmaks meie majanduse toimivana ja toetades meie sõjalist julgeolekut. Draghi aruandes Euroopa konkurentsivõime tuleviku kohta⁴ tunnistatakse transporditaristusse tehtavate investeeringute suurendamise tähtsust ning rõhutatakse vajadust integreeritud mitmeliigilise transpordi turu järele ning suurt nõudlust süsinikuheite vähendamise ja keskkonnahoidlike lahenduste järele. Draghi aruandes kutsutakse üles edendama liidu peamiste majandussektorite, näiteks transpordi digitaliseerimist. Letta aruandes siseturu tuleviku kohta käsitletakse transpordisektorit selle olulise valdkonnana, kus siseturu potentsiaali täielikuks ärakasutamiseks tuleb tihendada Euroopa integratsiooni.

---

³ Sealhulgas piiratud liikumisvõimega ja puuetega isikud.

⁴ Mario Draghi, „A competitiveness strategy for Europe“ („Euroopa konkurentsivõime strateegia“), september 2024, https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/draghi-report_et

Letta aruandes rõhutatakse eelkõige vajadust viia lõpule TEN-T võrgu väljaarendamine ning tõstetakse esile, et üleeuroopaline kiirraudteevõrk võib muuta põhjalikult reisimisviise Euroopas ja hoogustada liidu integratsiooni. Niinistõ aruandes Euroopa tsiviil- ja sõjalise valmisoleku kohta rõhutatakse kahesuguse kasutusega transpordikoridoride tähtsust sõjalise liikuvuse ja tarneahelate jaoks ning transporditaristu vastupanuvõimet kliimamuutustele ja vajadust liidu väliskaubanduses kasutatavate turvaliste meretarneteede järele.

- (3) Liit peaks toetama projekte piirkondades, mis on ebasoodsas olukorras või vähem ühendatud, samuti maapiirkondades, saartel, rannikualadel, äärealadel ning ülekoormatud, äärepoolseimates või isoleeritud piirkondades **ja liikmesriikides ning saareliikmesriikides, et vähendada energiasüsteemide eraldatust ja** võimaldada juurdepääsu üleeuroopalistele energia- ja transpordivõrkudele, tuues samal ajal kasu kogu liidu julgeolekule, konkurentsivõimele ning sotsiaalsele, majanduslikule ja territoriaalsele ühtekuuluvusele. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2024/1679⁵ on kindlaks määratud üleeuroopalise transpordivõrgu taristu, täpsustatud nõuded, millele see peab vastama, ja sätestatud nende rakendamise meetmed. Kõnealuse määrusega nähakse ette üleeuroopalise transpordivõrgu põhivõrgu väljakujundamine 2030. aastaks ja laiendatud põhivõrgu väljakujundamine 2040. aastaks uue taristu loomise ning olemasoleva taristu põhjaliku ajakohastamise ja taastamise kaudu. See toob kaasa hästitoimiva reisijate- ja kaubaveovõrgustiku.

---

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrus (EL) 2024/1679, milles käsitletakse liidu suuniseid üleeuroopalise transpordivõrgu arendamise kohta ning millega muudetakse määrusi (EL) 2021/1153 ja (EL) nr 913/2010 ja tunnistatakse kehtetuks määrus(EL) nr 1315/2013 (ELT L, 2024/1679, 28.6.2024).

(4) Määruses (EL) 2024/1679 sätestatud eesmärkide saavutamiseks on vaja rahaliselt toetada piiriülese mõõtmega ühishuviprojektide arendamist uue või ajakohastatud taristu kaudu, sealhulgas kõrvaldada puuduvad ühendused. Sellise piiriülese mõõtmega on Euroopa transpordikoridorid, sealhulgas käesoleva määruse lisas loetletud raudtee- ja siseveeteede lõigud. Kõnealune lisa hõlmab ka täiendavaid üldvõrgu projekte, samuti [...] sadamaid, millel koos [...] sisemaahendustega on piiriülene mõõde. Lisas esitatud piiriülese mõõtmega ühishuviprojektide soovituslik loetelu on näitlik, ei sisalda soodustingimusi ega mõjuta määruse (EL) 2024/1679 artikli 8 lõike 5 kohaldamist. Lisas mitte nimetatud piiriülese mõõtmega ühishuviprojekte toetatakse kõnealusest programmist tingimusel et need vastavad asjakohastele kriteeriumidele. Programmi alusel rahastamiskõlblike projektide piiriülese mõõtme kaalumisel tuleks arvesse võtta iga liikmesriigi, eelkõige saareliikmesriikide geograafilist eripära.[...]

(4a) Programm peaks toetama aruka, vastupidava ja kestliku TEN-T võrgu arendamist. Arukas TEN-T võrk peaks olema varustatud koostalitlusvõimeliste ja digitaalsete liikluskorraldussüsteemidega, nagu ERTMS, ITS, SESAR, VTMS ja RIS. Vastupidav TEN-T võrk peaks olema valmis toime tulema muutuva kliimaga ja geopoliitilise kontekstiga, looduslike ohtudega, hübriid- ja küberohtudega ning inimtegevusest tingitud katastroofide ja häiringutega. Kestlik TEN-T võrk peaks võimaldama vähese süsinikuheitega transporti, näiteks alternatiivkütuste kasutuselevõtu kaudu. Praegu kannatab pikamaatransport koostalitlusvõime ja ohutut käitamist võimaldava taristu puudumise all; programm peaks käsitlema ka neid küsimusi.[...]

- (4b) [...] Asjakohasel juhul [...] **peaksid** programmi raames toetatavad meetmed [...] **olema** kooskõlas määruse (EL) 2024/1679 artikli 54 kohaselt transpordikoridoride tööplaanidega ning võrgu toimimise ja koostalitlusvõime üldise arenguga.
- (5) Ühises valges raamatus „Euroopa kaitsevalmidus 2030“⁶ on tõdetud, et sõjaväeline liikuvus on Euroopa julgeoleku ja kaitse hädavajalik komponent, ning toodud esile liidu lisaväärtus liikuvuse soodustamiseks vajaliku kahesuguse kasutusega taristu toetamisel. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1153⁷ sisaldas esimest korda sihtotstarbelist rahastamispaketti tsiviil- ja kaitseotstarbelise kahesuguse kasutusega transporditaristu arendamiseks. On oluline, et liidu transporditaristu võimaldaks sõjaväelaste, materjali ja varustuse kiiret ja tõhusat liigutamist õhu-, maismaa- ja veeteed pidi. Sellest tulenevalt tuleks ajakohastada kõigi transpordiliikide taristut, et see vastaks sõjalistele vajadustele. Programmi eesmärk peaks olema vastastikune täiendavus Euroopa Konkurentsivõime Fondist toetatavate konkreetsete tegevusvaldkondadega (ka seoses üleeuroopalist huvi pakkuvate tähtsate projektidega), eelkõige eesmärgiga tagada liikmesriikides sõjaväelise liikuvuse suutlikkus ja suurendada seda ning toetada digilahenduste väljatöötamist sõjaväelise liikuvuse hõlbustamiseks ning riiklike ja piirkondlike partnerluskavade alusel rahastatavate meetmete väljatöötamist.

---

⁶ Ühine valge raamat „Euroopa kaitsevalmidus 2030“ (JOIN(2025) 120 final, 19. märts 2025).
⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. juuli 2021. aasta määrus (EL) 2021/1153, millega luuakse Euroopa ühendamise rahastu ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1316/2013 ja (EL) nr 283/2014 (ELT L 249, 14.7.2021, lk 38, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1153/oj>).

- (6) Sõjalise liikuvuse vallas on programmi eesmärk kaasa aidata kaitsetstarbelise varustuse ja sõjaväelaste kiirele ja ulatuslikule transpordile kogu ELis, võttes arvesse ELi tasandi sõjalisi eksperditeadmisi. Programm peaks olema kooskõlas ELi jõupingutustega suurendada ELi kaitsevalmidust, mida on kirjeldatud ühises valges raamatus „Euroopa kaitsevalmidus 2030“, **ning selles tuleks täielikult austada ELi liikmesriikide suveräänsust oma riigi territooriumil ja sõjalise liikuvusega seotud riiklikke otsustusprotsesse. Programmis tuleks keskenduda meetmetele, mis on seotud dokumendi „Sõjalise liikuvusega seotud sõjalised vajadused ELi piires ja väljaspool ELi“ II lisas kindlaks määratud nelja ELi prioriteetse sõjalise liikuvuse koridoriga, mille nõukogu kiitis heaks 17. märtsil 2025, ja dokumendi võimalikes hiljem heaks kiidetud muudatustes määratud prioriteetsete sõjalise liikuvuse koridoridega. See ei tohiks välistada võimalust toetada muid kaheksa kasutusega taristuga seotud meetmeid kooskõlas käesolevas määruses sätestatud kriteeriumidega.**
- (7) Liit on välja töötanud oma kosmosesüsteemid positsioneerimiseks, navigatsiooniks ja ajamääramiseks (Galileo, EGNOS ja LEO PNT), Maa seire ja jälgimise programmi (Copernicus, EOGS) ning turvalise ühenduse (GOVSATCOM ja IRIS²). Kõik need pakuvad täiustatud teenuseid, millest saavad olulist majanduslikku kasu nii avaliku kui ka erasektori kasutajad. Seepärast peaksid kõik Euroopa ühendamise rahastust rahastatavad transpordi- või energeetikataristud, mis kasutavad positsioneerimis-, navigatsiooni- ja ajamääramistehnoloogiat või Maa seire teenuseid, nimetatud süsteemidega tehniliselt ühilduma. Sellise ühilduvuse tagamiseks võib tööprogrammiga asjakohasel juhul tagada, et Euroopa ühendamise rahastust toetatavad meetmed, mis hõlmavad positsioneerimis-, navigatsiooni- ja ajamääramistehnoloogiat, ühendus- või seiretehnoloogiat, ühilduvad tehniliselt ELi kosmosesüsteemidega.
- (8) ELi strateegias „PROTECT“ rõhutatakse, et julgeolek on alus, millel põhinevad kõik meie vabadused, ning tuginetakse kaalutlusele, et julgeolek tuleb integreerida kõikidesse ELi poliitikavaldkondadesse.

(9) Energiataristu pikendamine ja ajakohastamine on tõelise, täieliku ja omavahel ühendatud energialiidu oluline eeltingimus, mis tagab liidu energiajulgeoleku ja -sõltumatuse, energia taskukohasuse ja tööstuse konkurentsivõime, vastates samal ajal liidus 2030. aastaks seatud kliima- ja energiaeesmärkidele ning aidates saavutada 2050. aastaks kliimanetraalsuse. Energiavõrgud on vajalikud täiendava taastuvenergia, sealhulgas merel toodetud taastuvenergia kasutuselevõtuks, tööstuse süsinikuheite kiiremaks vähendamiseks ja elektrifitseerimiseks ning hästi toimiva, **paindliku** ja konkurentsivõimelise energia siseturu tagamiseks, mis tagab kindla ja taskukohase energiavarustuse, **sealhulgas sidudes suure energiatootmispotentsiaaliga piirkonnad tulevase nõudlusega**. Draghi aruandes tunnustatakse ka energiataristusse tehtavate investeeringute suurendamise tähtsust. Eelkõige osutati Draghi aruandes energiavõrkudesse investeerimisele ja vajadusele kiiresti suurendada piiriülese energiataristu kasutuselevõttu, et tagada taastuvenergia integreerimine Euroopa süsteemi ja vähendada Euroopa tööstuse süsinikuheidet. Puhta tööstuse kokkuleppes⁸ ja taskukohase energia tegevuskavas⁹ rõhutas komisjon energialiidu väljakujundamise otsustavat rolli selles, et energiataristusse ja piiriülestesse võrkudesse investeerimise **ja nende rajamise** kaudu kaitsta Euroopa tööstuse konkurentsivõimet ja inimeste heaolu ning tagada energia taskukohasus ja energiavarustuskindlus. Taskukohase energia tegevuskavas on märgitud, et puhtale energiale üleminekust peaksid kasu saama kõik inimesed, kogukonnad ja ettevõtjad. Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööameti elektritaristu seirearuande¹⁰ kohaselt ulatub piiriülese võimsuse vajadus 2030. aastaks 66 GW-ni, millest 32 GW on praegu katmata. Selle puudujäägi kõrvaldamisel mängib olulist rolli programmist antav toetus piiriülestele projektidele.

---

⁸ COM(2025) 85 final.

⁹ COM(2025) 79 final.

¹⁰ Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööamet (ACER): „Electricity infrastructure development to support a competitive and sustainable energy system“ (Elektritaristu arendamine konkurentsivõimelise ja kestliku energiasüsteemi toetamiseks), 2024. aasta seirearuanne, https://www.acer.europa.eu/sites/default/files/documents/Publications/ACER_2024_Monitoring_Electricity_Infrastructure.pdf.

- (10) Erilist tähelepanu tuleks pöörata piiriülestele energiaühendustele, sealhulgas keerukatele projektidele nagu hübriidühendused, sealhulgas ühendused, mis on vajalikud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2018/1999¹¹ 2030. aastaks seatud 15 % elektrivõrkude ühendatuse eesmärgi saavutamiseks. **Taskukohase energia tegevuskavas rõhutas komisjon, et energiasüsteemi ulatuslik elektrifitseerimine ja puhaste energiatootmisallikate hulga laiendamine suurendab kogu energiasektori energiatõhusust, aitab vähendada tööstus-, liikuvus- ning teiste lahenduste kasutamisel kütte- ja jahutussektori süsinikuheidet ning toetab puhta omamaise energiatootmise laiendamist, ning teatas elektrifitseerimise tegevuskava käivitamisest 2026. aastal.**
- (11) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2022/869¹² on sätestatud üleeuroopalise energiataristu õigeaegse arendamise ja koostalitlusvõime suunised. Sellega nähakse ette ühishuviprojektide ja vastastikust huvi pakkuvate projektide kindlaksmääramine ning määratakse kindlaks neile projektidele liidu finantsabi andmise tingimused. Võttes aga arvesse ühishuviprojektide ja vastastikust huvi pakkuvate projektide piiriülest laadi, ei loo need mitte üksnes märkimisväärset positiivset välismõju ega edenda solidaarsust, vaid tekitavad projektiarendajatele ka konkreetseid probleeme, mis on tingitud nende mitut jurisdiktsiooni hõlmavast olemusest, koordineerimisprobleemidest ning kulude ja tulude sageli asümmeetrilisest jaotusest **asukohariikide vahel ja neist väljaspool.**

---

¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 (ELT L 328, 21.12.2018, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1999/oj>).

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2022. aasta määrus (EL) 2022/869 üleeuroopalise energiataristu suuniste kohta ja millega muudetakse määrusi (EÜ) nr 715/2009, (EL) 2019/942 ja (EL) 2019/943 ning direktiive 2009/73/EÜ ja (EL) 2019/944 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 347/2013 (ELT L 152, 3.6.2022, lk. 45, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/869/oj>).

Seepärast vajavad need projektid liidu tasandi toetust **ja peaksid olema programmi energiaeasmärkide raames erilise tähelepanu all, kooskõlas määruses (EL) 2021/1153 sätestatud rahaliste vahendite kavandatud jaotusega. Nagu Euroopa ühendamise rahastu (2021–2027) puhul, peaks komisjon korrapäraselt hindama ka käesoleva programmi energiaeasmärkide raames rahaliste vahendite kasutuselevõtmist, et tagada vahendite piisav hajutatuse kooskõlas turunõudlusega ja energialiidu väljakujundamise vajadusega.**

- (12) Energeetika valdkonnas on programmi eesmärk kaasa aidata ühishuviprojektide ja vastastikust huvi pakkuvate projektide arendamisele, et edendada energiaturu integreerimist ja energiavõrkude piiriülest koostalitlust. Lisaks on programmi eesmärk kaasa aidata süsinikuheite vähendamisele, **vähendada energiasüsteemide eraldatust ja kõrvaldada võrkude ühendamise kitsaskohad,** et suurendada energiatõhusust ja tagada varustuskindlus ning hõlbustada piiriülest koostööd energia, sealhulgas taastuvenergia tootmise valdkonnas, samuti salvestusrajatiste puhul, mis ei vasta määruses (EL) 2022/869 sätestatud rahastamiskõlblikkuse kriteeriumidele. **Programmi alusel rahastamiskõlblike projektide piiriülese mõõtme kaalumisel ning energiasüsteemide eraldatuse, haavatavuste ja varustuskindluse hindamisel tuleks arvesse võtta iga liikmesriigi, eelkõige saareliikmesriikide geograafilist eripära.** Seejuures tuleks arvesse võtta kõigi nende sidusrühmade huve, keda see võib mõjutada, **ning koostada projektide kulude ja tulude analüüs.**
- (13) Piiriülene koostöö liikmesriikide vahel või liikmesriikide ja kolmandate riikide vahel taastuvenergia valdkonnas on keskse tähtsusega, et kulutõhusalt ja jätkusuutlikult saavutada liidu eesmärgid süsinikuheite vähendamise, konkurentsivõime, energia siseturu väljakujundamise ja varustuskindluse valdkonnas. Programmi eesmärk on tegeleda ohuga, et liidu finantsabi puudumise korral jääb piiriülene koostöö ebaoptimaalseks.

- (14) Piiriüleised taastuvenergiaprojektid peaksid andma kogu liidus kulude kokkuhoidu taastuvenergia kasutuselevõtul **ja integreerimisel** või andma muud kasu **süsinikuheite vähendamise**, süsteemide integreerimise, **salvestamise ja süsteemi paindlikkuse**, varustuskindluse, konkurentsivõime või innovatsiooni seisukohast[...]. Projektide valimisel peaks komisjon eelkõige arvesse võtma nende panust liidu energia siseturu edasisse integreerimisse ja püüdma võimaluse korral arvesse võtta geograafilist tasakaalu. **Piiriüleste taastuvenergia salvestamise projektid ei tohiks piirduda naaberliikmesriikidega ning energia füüsilise tarnimisega või paindlikkusteenustega.** Ehitustööde toetuste puhul peaks taotleja tõendama vajadust ületada turutõrked või rahalised takistused, nagu ebapiisav majanduslik elujõulisus, suured algkulud või turupõhise rahastuse puudumine.
- (15) Programm peaks võimaldama vahendite ümberpaigutamist määruse (EL) 2018/1999¹³ artikliga 33 loodud liidu taastuvenergia **rahastamismehhanismi**, et tagada panus Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2018/2001¹⁴ artikli 3 lõikes 5 sätestatud tugiraamistikku, **hõlmates tehnilist ja haldusabi liidu taastuvenergia rahastamismehhanismi rakendamiseks.** Selline ümberpaigutamine võib hõlmata ka projekte, mis kuuluvad piiriüleste taastuvenergiaprojektide määratluse alla. Asjakohasel juhul peaks komisjon püüdma seada prioriteediks rahalise toetuse sellistele projektidele, millega tõhustatakse liidu energiasiseturu edasist integratsiooni, sealhulgas piiriülestele taastuvenergiaprojektidele.

---

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 (EMPs kohaldatav tekst).

¹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (ELT L 328, 21.12.2018, lk 82, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2018/2001/oj>).

Kui liidu taastuenergia rahastamismehhanismile üle kantud vahendid on 1. jaanuariks 2031 täielikult eraldatud, võib komisjon täiendavalt ümber paigutada 5 % käesoleva programmi järelejäänud eelarvest, mis on ette nähtud artikli 3 lõike 2 punktis b osutatud erieesmärkide jaoks, tuginedes piiriüleste taastuenergiaprojektide turul kasutuselevõtu ja nõudluse põhjalikule hinnangule, pidades silmas, et kättesaadavana tuleb hoida rahalised vahendid, mis on vajalikud selleks, et programmi keskse eesmärgina toetada ühishuviprojektide ja vastastikust huvi pakkuvate projektide arendamist kooskõlas programmi eesmärkidega, mis on sätestatud artikli 3 lõike 2 punktis b.

- (16) Tuleks tagada koostoime üleeuroopaliste transpordi- ja energiavõrkude arendamise ning Euroopa ühendamise rahastust toetatavate suure piiriülese mõjuga piiriüleste taastuenergiaprojektide ja riiklike ning piirkondlike partnerluskavade, teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi ning Euroopa Konkurentsivõime Fondi kohaldamisalasse kuuluvate transpordi- ja energiaprojektide vahel. Koostoime võib tähendada ka üleeuroopalist huvi pakkuvate tähtsate projektide toetamist, keskendudes piiriülesele transpordi- ja energiataristule.

- (16a) Riigisisese võrgutaristu laiendamine, tugevdamine ja kättesaadavus on keskse tähtsusega, et tagada piiriülese ühendusvõimsuse piisav ja usaldusväärne kasutamine, kõrvaldada taristu kitsaskohad, nagu struktuurne ülekoormus riiklikes elektrivõrkudes, toetada energia siseturu edasist integreerimist ja energiakoridoride lõpuleviimist, mis lõppkokkuvõttes aitab kaasa energialiidu väljaarendamisele ja taskukohaste energiahindade saavutamisele ning toetab liidu konkurentsivõimet. Kooskõlas määrusega (EL) 2022/869 võib märkimisväärse piiriülese mõjuga riiklike taristuprojekte liigitada ühishuviprojektideks või vastastikust huvi pakkuvateks projektideks, et tõhusalt toetada ja võimaldada piiriülest ühendatust, ilma et see mõjutaks kulude piiriülest jaotamist.**

(16b) Elutähtsa transpordi- ja energiataristu kaitse on hädavajalik, et tagada liidu julgeolek ja energiavarustuse jätkumine. Tekkivatele ohtudele reageerimiseks mõeldud elutähtsa energiataristu kaitsmise meetmed on ulatuse, olemuse ja kiireloomulisuse poolest erinevad. Austades täielikult ELi liikmesriikide suveräänsust oma riiklike julgeolekuhuvide üle, on projekti arendamise ja ajakohastamise etapis vastupanuvõimet ja töökindlust tagavad kaitsemeetmed, sealhulgas küberturvalisusega seotud kaitsemeetmed eriti olulised liidu piiriüleste taristuprojektide puhul ning neid tuleks kaaluda seoses ühishuviprojektide ja vastastikust huvi pakkuvate projektide arendamisega.

(17) Programmi eesmärk peaks olema ka sidusus instrumendist „Gloaalne Euroopa“ rahastatavate meetmetega. On oluline, et üleeuroopalised transpordi- ja energiavõrgud oleksid kolmandate riikidega hästi ühendatud. Vastavates poliitikaraamistikutes määratakse kindlaks liikmesriikide ja kolmandate riikide ühishuviprojektid või vastastikust huvi pakkuvad projektid, mis on kõnealustest kolmandatest riikidest lähtuvate ja sinna suunduvate transpordi- ja energiaühenduste prioriteet. Nende projektide puhul tuleks programmi raames antav toetus tihedalt kooskõlastada instrumendi „Gloaalne Euroopa“ raames antava toetusega. Transpordi valdkonnas tuleks prioriteediks seada käesoleva määruse lisas loetletud piiriülesed lõigud **kolmandate riikidega, et tagada määruse (EL) 2024/1679 IV lisas sätestatud soovitusliku TEN-T programmi rakendamine.**

(18) Kiiresti muutuvus majanduslikus, sotsiaalses ja geopoliitilises keskkonnas on hiljutised kogemused näidanud vajadust paindlikuma mitmeaastase finantsraamistiku ja liidu programmide järele. Seepärast tuleks kooskõlas Euroopa ühendamise rahastu eesmärkidega võtta rahastamisel nõuetekohaselt arvesse muutuvaid poliitilisi vajadusi ja liidu prioriteete, mis on kindlaks määratud komisjoni avaldatud asjakohastes dokumentides, nõukogu järeldustes ja Euroopa Parlamendi resolutsioonides, tagades samal ajal eelarve täitmise piisava prognoositavuse. **Euroopa Ühendamise Rahastu energeetikaalaste erieesmärkide rakendamisel tööprogrammide kaudu tuleks märkida energeetikaalaste erieesmärkide hinnangulised summad.**

- (19) [Järjepidevuse tagamiseks tuleks programmi raames eelarvelist tagatist ja rahastamisvahendeid – sealhulgas juhul, kui neid kombineeritakse muude tagastamatute toetustega segarahastamistoimingute raames – rakendada kooskõlas Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumendi ja instrumendi „Globaalne Euroopa“ rakendamise mehhanismi kohaldatavate eeskirjadega kõnealuste mehhanismide raames seda liiki toetuse andmiseks sõlmitud lepingute alusel.]
- (20) [Kui programmi raames antakse liidu toetust eelarvelise tagatise või rahastamisvahendina, sealhulgas juhul, kui seda kombineeritakse tagastamatu toetusega segarahastamistoimingu raames, tuleb seda anda üksnes Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumendi ja instrumendi „Globaalne Euroopa“ rakendamise mehhanismi kaudu kooskõlas kõnealuste mehhanismide kohaldatavate eeskirjadega.] Kui käesoleva programmi eesmärke täidetakse Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumendiga, peaks kõigile liikmesriikidele olema taotluse korral kättesaadav nõustamistoetus. Selline toetus võiks hõlmata suutlikkuse suurendamist, toetust projektide kindlaksmääramisel, ettevalmistamisel ja rakendamisel, samuti rahastamisvahendite ja investeerimisplatvormide alast nõustamist.
- (21) Programmiga tuleks optimeerida olemasolevate rahaliste vahendite kasutamist, jälgides tähelepanelikult kättesaadavaks tehtud rahaliste vahendite kasutamist ning vajaduse korral vähendades toetusi või lõpetada nende andmine. See peaks võimaldama kindlaksmääratud aja jooksul kasutamata meetme jaoks ette nähtud eelarve ümberjaotamist muudele käesoleva programmi kohaldamisalasse kuuluvatele meetmetele.

- (22) Võttes arvesse vajalike tööde mahtu, võib juhtuda, et piiriülese lõigu rakendamiseks viiakse samaaegselt ellu mitut tegevust, mida toetatakse eri toetuslepingute kaudu, kuid mis aitavad saavutada sama eesmärki, mida nimetatakse „globaalseks projektiks“. Selleks et kaasa aidata liidu vahendite tõhusamale kasutamisele ja tagada oluliste taristueesmärkide täielik saavutamine, peaks programm võimaldama olemasolevate vahendite ümbersuunamist sama globaalse projekti raames. Ilma et see piiraks konkurentsimeetluste kasutamist kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) 2024/2509¹⁵ artikli 192 lõikega 1 ning lisaks kõnealuse määruse artikli 198 sätetele peaks olema võimalik vahendid selliselt ümber suunata algsete meetmete muutmise teel vastavalt tööprogrammis sätestatud tingimustele, sealhulgas liidu maksimumtoetusele.
- (23) Programmi suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL, Euratom) 2024/2509. Selles on sätestatud liidu üldeelarve koostamise ja täitmise eeskirjad, sealhulgas eeskirjad toetuste, auhindade, mitterahaliste annetuste, hangete, eelarve kaudse täitmise, finantsabi, rahastamisvahendite ja eelarveliste tagatiste kohta.

---

¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. septembri 2024. aasta määrus (EL, Euratom) 2024/2509, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid (ELT L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>).

- (24) Koosõlas määrusega (EL, Euratom) 2024/2509 tuleks tööprogrammides ja projektikonkursi dokumentides sätestada programmi raames toetatavate poliitikavaldkondade eelarve tehnilisemad üksikasjad, sealhulgas [...] **täpsustatud** rahastamiskõlblikkuse ja toetuse andmise kriteeriumid sõltuvalt kasutatavast eelarve täitmise vahendist (toetus või hange), ning **programmi** jaoks seatud konkreetsed [...] eesmärgid, **sealhulgas võttes arvesse energiapoliitika arengut aastaks 2030, 2040 ja aastani 2050. Selliste toetuse andmise kriteeriumide puhul võiks projekti hindamisel arvesse võtta näiteks meetme prioriteetsust ja kiireloomulisust, taotluse kvaliteeti, meetme mõju, küpsust ja stimuleerivat mõju.** Vastavalt finantsmääruse artiklile 136 tuleks suure riskiga teenuseosutajate suhtes julgeolekukaalutlustel kohaldada rahastamiskõlblikkuse piiranguid. **Seda tuleks arvesse võtta eelkõige sõjalise liikuvuse meetmete puhul.**
-

- (25) Programmist antava toetusega tuleks võimendada investeeringuid, kõrvaldades turutõrked või mitteoptimaalsed investeerimisolukorrad proportsionaalselt, vältides dubleerimist ja väljatõrjumist ning stimuleerides erasektori rahastamist, samuti peaks sellel olema selge liidu lisaväärtus. Ilma et see piiraks ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist riiklike vahendite suhtes, tagatakse sellise lähenemisviisiga kooskõla programmi raames võetavate meetmete ja riigiabi eeskirjade vahel, vältides seeläbi siseturul põhjendamatuid konkurentsimoonusi. **Samuti peaks olema programmist antavat toetust võimalik kombineerida toetuskavadega, näiteks hinnavahelepingutega, kui tagatakse kooskõla riigiabi eeskirjadega ja välditakse konkurentsimoonusi.** Lisaks võivad Euroopa ühendamise rahastu ning Euroopa hoiuste ja investeeringute liidu¹⁶ meetmed olla vastastikku toetavad, kuna avaliku sektori poolne rahastamine võib olla tõhus suurte taristuprojektide riskide vähendamisel ja erainvesteeringute meelitamisel ELi ning sellel on märkimisväärne võimendav mõju. **Näiteks peaks programm olema avatud avaliku ja erasektori partnerluse projektidele.** Samal ajal võib tõhusate ühisinvesteeringuvahendite, näiteks Euroopa pikaajaliste investeerimisfondide (ELTIFid) parem kättesaadavus tõhusalt hoogustada institutsionaalsete ja muude erainvestorite pikaajalisi investeeringuid taristuprojektidesse, täiendades ja võimendades seeläbi Euroopa ühendamise rahastust saadavaid rahalisi vahendeid.
- (26) Et tagada ühetaolised tingimused programmi rakendamiseks tööprogrammide kaudu, tuleks komisjonile anda rakendusvolitused. Neid volitusi tuleks kasutada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrusega (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisoluliste¹⁷ teostamise suhtes.

---

¹⁶ COM(2025) 124 final.

¹⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisoluliste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13–18).

(27) Vastavalt määrusele (EL, Euratom) 2024/2509, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL, Euratom) nr 883/2013¹⁸ ning nõukogu määrustele (EÜ, Euratom) nr 2988/95¹⁹, (Euratom, EÜ) nr 2185/96²⁰ ja (EL) 2017/1939²¹ tuleb liidu finantshuve kaitsta proportsionaalsete meetmetega, mis hõlmavad õigusnormide rikkumise ja pettuste ärahoidmist, avastamist, korrigeerimist ja uurimist, kaotatud, alusetult väljamakstud või ebaõigesti kasutatud summade tagasinõudmist ja vajaduse korral halduskaristuste kehtestamist. Eelkõige võib Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) kooskõlas määrusega (EL, Euratom) nr 883/2013 ja (Euratom, EÜ) nr 2185/96 korraldada juurdlusi, sealhulgas kohapealseid kontrole ja inspekteerimisi, et teha kindlaks, kas on esinenud pettust, korruptsiooni või muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust. Vastavalt määrusele (EL) 2017/1939 võib Euroopa Prokuratuur uurida pettusi ja muid ebaseaduslikke toiminguid, mis mõjutavad liidu finantshuve, ja esitada nende kohta süüdistusi, nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2017/1371²².

---

¹⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999, (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).
ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/883/oj>.

¹⁹ Nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta (EÜT L 312, 23.12.1995, lk 1).
ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1995/2988/oj>.

²⁰ Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2). ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1996/2185/oj>.

²¹ Nõukogu 12. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel (ELT L 283, 31.10.2017, lk 1).
ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1371/oj>.

²² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1371, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil (ELT L 198, 28.7.2017, lk 29).

Määruse (EL, Euratom) 2024/2509 kohaselt peab iga isik või üksus, kes saab liidu rahalisi vahendeid, tegema liidu finantshuvide kaitsel täielikult koostööd ja andma komisjonile, OLAFile, Euroopa Prokuratuurile ja Euroopa Kontrollikoja vajalikud õigused ja juurdepääsu ning tagama, et kolmandad isikud, kes on kaasatud liidu vahendite haldamisse, annaksid samaväärsed õigused. Programmiga ühinenud kolmandad riigid peavad vastutavale eelarvevahendite käsutajale, OLAFile ja kontrollikoja andma vajalikud õigused ja nõutava juurdepääsu, mida neil on vaja oma volituste täieulatuslikuks kasutamiseks.

- (28) [Programmi tuleb rakendada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) [XXX]* [tulemuslikkuse määrus], millega kehtestatakse kulutuste jälgimise eeskirjad ja eelarve tulemusraamistik, sealhulgas eeskirjad, millega tagatakse määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikli 33 lõike 2 punktis d osutatud põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“ ja punktis f osutatud soolise võrdõiguslikkuse põhimõtte ühtne kohaldamine, liidu programmide ja meetmete tulemuslikkuse seire ja aruandluse eeskirjad, liidu rahastamisportaali loomise eeskirjad, programmide hindamise eeskirjad ning muud horisontaalsed sätted, mida kohaldatakse kõigi liidu programmide suhtes, näiteks need, mis käsitlevad teavet, teabevahetust ja nähtavust.]
- (29) Vastavalt nõukogu otsuse (EL) 2021/1764²³ artikli 85 lõikele 1 võivad ülemeremaades ja -territooriumidel asuvad isikud ja üksused saada rahalist toetust vastavalt programmi eeskirjadele ja eesmärkidele ning vastavalt korrale, mida võidakse kohaldada asjaomase ülemeremaa või -territooriumiga seotud liikmesriigi suhtes.
- (30) Programmi puhul tuleks austada puuetega inimeste õigusi ja eelkõige tagada nende juurdepääs eriti transpordisektoris.

---

²³ Nõukogu 5. oktoobri 2021. aasta otsus (EL) 2021/1764 ülemeremaade ja -territooriumide Euroopa Liiduga assotsieerimise kohta, sealhulgas ühelt poolt Euroopa Liidu ning teiselt poolt Gröönimaa ja Taani Kuningriigi vahelised suhted (otsus ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise kohta) (ELT L 355, 7.10.2021, lk 6, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2021/1764/oj>).

- (31) Programm peaks olema avatud koostööks kolmandate riikidega, kui see on liidu huvides. Selleks võib liit programmi tegevusse täielikult või osaliselt kaasata kolmandaid riike. **Asjaomaste liikmesriikide heakskiidul ja alati, kui see on meetme rakendamiseks hädavajalik ja aitab kaasa artiklis 3 sätestatud eesmärkide saavutamisele, on võimalik toetada projekte, millesse on kaasatud kolmandate riikide üksused. Assotsieerimine võiks anda täiendava juurdepääsu programmile, näiteks seoses rahastamiskõlblikkusega või assotsieerunud kolmanda riigi osalemisega vaatljana komiteemenetluses.** Assotsieerimise suhtes tuleks kohaldada kolmanda riigi panuse ja kasu õiglast tasakaalu ning tagada liidu finants- ja julgeolekuhuvide kaitse. **Samuti peaks programm tagama võrdsed tingimused meretranspordis, vältides kasvuhoonegaaside heite ülekandumist kooskõlas määruse (EL) 2024/1679 põhjendusega 41 ja artikliga 9. Koostöö kolmandate riikidega piiriüleste taastuenergiaprojektide valdkonnas tuleks asjakohasel juhul sisse seada direktiivis (EL) 2018/2001 sätestatud raamistikus.**
- (32) Selleks et võtta nõuetekohaselt arvesse üleeuroopalise võrgu arengut, tuleks komisjonile anda õigus võtta kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 290 vastu õigusakte käesoleva määruse lisas esitatud ühishuviprojektide soovitusliku loetelu muutmiseks. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes²⁴ sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

---

²⁴ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinst/2016/512/oj.

- (33) Määruse (EL) 2021/1153 artikli 12 lõikega 2 on komisjonile antud õigus võtta vastu rakendusakte, millega määratakse kindlaks kahesuguse kasutusega taristu teatavate kategooriatega seotud meetmete suhtes kohaldatavad taristunõuded. Sellele tuginedes võeti vastu komisjoni rakendusmäärus (EL) 2021/1328²⁵. Pärast õigusraamistiku läbivaatamist määruse (EL) 2024/1679 vastuvõtmisega ja selleks, et tagada taristunõuete edasine ajakohastamine, olenemata käesoleva määruse piiratud kestusest, tuleks kõnealuses määruses sätestada õigus võtta vastu rakendusakte, millega määratakse kindlaks kahesuguse kasutusega taristu teatavate kategooriatega seotud meetmete suhtes kohaldatavad taristunõuded. Seepärast tuleks määrust (EL) 2024/1679 vastavalt muuta, et anda komisjonile õigus võtta sel eesmärgil vastu rakendusakte.
- (34) Määrus (EL) 2021/1153 tuleks alates 1. jaanuarist 2028 kehtetuks tunnistada,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesoleva määrusega luuakse Euroopa ühendamise rahastu (edaspidi „programm“) ja sätestatakse programmi eesmärgid, eelarve [aastateks 2028–2034] ning liidupoolse rahastamise vormid ja reeglid.

---

²⁵ Komisjoni 10. augusti 2021. aasta rakendusmäärus (EL) 2021/1328, millega kehtestatakse taristunõuded kahesuguse kasutusega taristu teatavate kategooriatega seotud meetmete suhtes vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) 2021/1153 (ELT L 288, 11.8.2021, lk 37, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2021/1328/oj).

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

1. „meede“ – rahaliselt ja tehniliselt sõltumatuna määratletud ning ajaliselt piiritletud tegevus, mida on vaja projekti elluviimiseks;
1a. „toetusesaaja“ – juriidilise isiku staatusega üksus, kellega on sõlmitud toetusleping;
2. „üleeuroopaline transpordivõrk“ – määruses (EL) 2024/1679 osutatud üleeuroopaline transpordivõrk;
3. „ühishuviprojekt“ – määruse (EL) 2024/1679 artikli 3 punktis 1 või määruse (EL) 2022/869 artikli 2 punktis 5 määratletud ühishuviprojekt;
4. „kestlik üleeuroopaline transpordivõrk“ – määruse (EL) 2024/1679 artiklis 5 **(Ressursitõhus ja vastupidav võrk ja keskkonnakaitse)** ning **artiklis 45 (Uued tehnoloogiad ja innovatsioon)** sätestatud nõuetele vastav üleeuroopaline transpordivõrk;
5. „arukas üleeuroopaline transpordivõrk“ – määruse (EL) 2024/1679 artiklis 43 **(Transpordi IKT-süsteemid)** ja **artiklis 45 (Uued tehnoloogiad ja innovatsioon)** sätestatud nõuetele vastav üleeuroopaline transpordivõrk;

6. „vastupidav üleeuroopaline transpordivõrk“ – määruse (EL) 2024/1679 artiklis 5 **(Ressursitõhus ja vastupidav võrk ja keskkonnakaitse)** ja **artiklis 46 (Taristu vastupidavus)** sätestatud nõuetele vastav üleeuroopaline transpordivõrk;
7. „sõjaline liikuvus“ – Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide suutlikkus kiiresti ja tõhusalt **vastu võtta**, transportida, liigutada,[...]siirda **ja toetada** sõjaväelasi, varustust ja varusid liikmesriikide piires ja üle nende piiride, tagades [...]relvajõudude õigeaegse ja tõhusa reageerimise;
- 7a. „kahesuguse kasutusega transporditaristu“ – transpordivõrgu taristu, mis vastab nii tsiviil- kui ka sõjalise liikuvuse vajadustele;**
8. „uuringud“ – projekti elluviimise ettevalmistamiseks vajalik tegevus, nt ettevalmistus-, kaardistamis-, teostatavus-, hindamis-, test- ning valideerimisuurinud, sh tarkvara kujul, ning kõik muud tehnilised tugimeetmed, sh eeltööd, et projekt määratleda ja seda arendada ning otsustada selle rahastamise üle, nt asjaomaseid asukohti käsitleva eelteabe kogumine ning finantspaketi ettevalmistamine;
9. „ehitustööd“ – komponentide, süsteemide ja teenuste, sh tarkvara ostmine, tarnimine ja kasutusele võtmine ning projektiga seotud arendus-, **ajakohastamis-**, ehitus- ja paigaldustegevus, paigaldiste vastuvõtmine ning projekti käivitamine;
- 9a. „üldprojekt“ – suuremahuline piiriülese mõõtmega projekt, mis on jagatud mitmeks meetmeks ja mille jaoks on sõlmitud mitu toetuslepingut;**
10. „vastastikust huvi pakkuv projekt“ – määruse (EL) 2022/869 artikli 2 punktis 6 määratletud vastastikust huvi pakkuv projekt;

11. „piiriülene taastuenergiaprojekt“ – üks järgmistest:

- a) taastuenergia tootmise **ja asjakohasel juhul selle jaotus- või ülekandevõrku ühendamise projekt, tingimusel et viimane moodustab projekti lahutamatu osa, võimaldab taastuenergia tootmisraajatist tõhusalt integreerida ja on selle suhtes toetava funktsiooniga**, mis on lisatud koostöölepingusse direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 8, 9, 11 või 13 tähenduses;
- b) salvestusprojekt, **ja asjakohasel juhul selle jaotus- või ülekandevõrku ühendamise projekt, tingimusel et viimane moodustab projekti lahutamatu osa, võimaldab taastuenergia tootmisraajatist tõhusalt integreerida ja on selle suhtes toetava funktsiooniga**, sealhulgas samas asukohas paiknev energiasalvesti direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punkti 44d tähenduses, millega toetatakse taastuenergia lõimimist liidu energiasüsteemi, välja arvatud energiasalvestusüksused määruse (EL) 2022/869 II lisa punkti 1 alapunkti c tähenduses, ning mis on hõlmatud kahe või enama liikmesriigi või ühe või mitme liikmesriigi ja ühe või mitme kolmanda riigi vahelise sarnase kokkuleppega.

Artikkel 3

Programmi eesmärgid

1. Programmi üldeesmärkideks on rajada, arendada, kindlustada, ajakohastada ja täiendada üleeuroopalisi transpordi- ja energeetikavõrke, et toetada **vähese süsinikuheitega**, toimivat, **konkurentsivõimelist ja integreeritud** ühtset turgu ja edendada ühtekuuluvust, soodustada üleeuroopalistes transpordivõrkudes sõjaväelist liikuvust, soodustada taastuenergia valdkonna piiriülest koostööd ning soodustada transpordi- ja energiasektori koostoimet.

2. Programmi erieesmärgid on järgmised.

a) Transpordisektoris:

- i) aidata arendada ühishuviprojekte, mis on seotud **tõhusate, sujuvate**, omavahel ühendatud, koostalitlusvõimeliste, vähese süsinikuheitega, arukate, ohutute, kestlike, vastupidavate, turvaliste ja mitmeliigiliste transpordivõrkudega kooskõlas määrusega (EL) 2024/1679, eelkõige järgmise kaudu:
  - 1) meetmed, mis on seotud üleeuroopalise transpordivõrgu rakendamist käsitlevate piiriülese mõõtmega ühishuviprojektidega, sealhulgas **Euroopa transpordikoridoridega seotud** meetmed, **näiteks** käesoleva määruse lisas loetletud soovituslike lõikudega seonduvad **meetmed**;
  - 2) meetmed, mis on seotud aruka, vastupidava, **ohutu**, **koostalitlusvõimelise**, vähese süsinikuheitega ja kestliku üleeuroopalise transpordivõrgu väljakujundamist käsitlevate [...]ühishuviprojektidega;
  - 3) meetmed, mis on seotud kooskõlas määruse (EL) 2024/1679 artikliga 9 koos kolmandate riikidega üleeuroopalise transpordivõrgu rakendamist käsitlevate piiriülese mõõtmega ühishuviprojektidega;
- ii) kohandada **kooskõlas määruse (EL) 2024/1679 artikliga 48** üleeuroopalise transpordivõrgu osad transporditaristu kahesugusele kasutusele vastavaks, et parandada nii tsiviil- kui ka sõjalist liikuvust, keskendudes neljale ELi prioriteetsele sõjalise liikuvuse koridorile, mis [...]on kindlaks määratud dokumendi „Sõjalise liikuvusega seotud sõjalised vajadused **ELi** piires ja väljaspool **ELi**“ II lisas, mille nõukogu kiitis heaks 17.[...] märtsil 2025 ja [...]**dokumendi võimalikes hiljem heaks kiidetud muudatustes kindlaks määratud sõjalise liikuvuse koridoridele**;

- b) energeetikasektoris:
- i) aidata **keskse eesmärgina** kaasa ühishuviprojektide ja vastastikust huvi pakkuvate projektide arendamisele, nagu on sätestatud määruse (EL) 2022/869 artiklis 18, et edendada energialiidu väljakujundamist, tõhusa ja konkurentsivõimelise energia siseturu integreerimist ning piiri- ja sektoriüleste võrkude koostalitlusvõimet, hõlbustada majanduse süsinikuheite vähendamist, **teha lõpp energiasüsteemide eraldatusele ja kõrvaldada võrkude ühendamise kitsaskohad**, edendada energiatõhusust ning **energiataristu kaitset** ja vastupidavust, **ning tagada** [...] varustuskindlus;
  - ii) hõlbustada piiriülest koostööd [...] **energia** valdkonnas, **eelkõige** toetades piiriüleseid taastuvenergiaprojekte või uute taastuvenergia **ja selle salvestamise** projektide võistupakkumisi määruse (EL) 2018/1999 artikliga 33 loodud liidu taastuvenergia rahastamismehhanismi raames, kui käesoleva määruse artikli 11 lõikes 5 osutatud tingimused on täidetud, et saavutada kulutõhusal viisil liidu eesmärgid süsinikuheite vähendamise, konkurentsivõime, energia siseturu väljakujundamise, vastupanuvõime ja varustuskindluse valdkonnas.

[Artikkel 4

Eelarve

1. Programmi rakendamise soovituslik rahastamispakett aastateks 2028–2034 on 81 428 000 000 eurot jooksevhindades.
2. Lõikes 1 osutatud summa jaotatakse soovituslikult järgmiselt:
  - a) 51 515 000 000 eurot artikli 3 lõike 2 punktis a osutatud transpordi ja sõjalise liikuvuse alaste erieesmärkide jaoks;

- b) 29 912 000 000 eurot artikli 3 lõike 2 punktis b osutatud energeetikaalaste erieesmärkide jaoks.
3. Pikemalt kui ühe eelarveaasta vältel võetavate meetmetega kaasnevad eelarvelised kulukohustused võib jagada aastasteks osamakseteks mitmele aastale.
4. Assigneeringuid võib kanda liidu eelarvesse ka pärast 2034. aastat, et katta vajalikud kulud ja hallata meetmeid, mida ei ole programmi lõpuks veel lõpule viidud.
5. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud rahastamispaketti ning artiklis 5 osutatud täiendavaid vahendeid võib kasutada ka programmi ning määruste (EL) 2024/1679 või (EL) 2022/869 sektoripõhiste suuniste rakendamiseks antava tehnilise ja haldusabi jaoks, näiteks ettevalmistus-, seire-, kontrolli-, auditi- ja hindamistegevuseks, ettevõtete infotehnoloogiasüsteemide ja -platvormide arendamiseks, teabe- ja kommunikatsioonitegevuseks, sh liidu poliitiliste prioriteetide tutvustamiseks, ning muuks tehniliseks ja haldusabiks või personaliga seotud kuludeks, mida komisjon programmi haldamisel kannab.]

Artikkel 5

Täiendavad vahendid

1. Ilma et see piiraks ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist, võivad liikmesriigid, liidu institutsioonid, organid ja asutused, kolmandad riigid, rahvusvahelised organisatsioonid, rahvusvahelised finantsasutused või muud kolmandad isikud programmi täiendavalt rahaliselt või mitterahaliselt toetada. Täiendavat rahalist toetust käsitatakse sihtotstarbelise välistuluna määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikli 21 lõike 2 punktide a, d või e või artikli 21 lõike 5 tähenduses.

2. Vahendeid, mis on liikmesriikidele eraldatud koostöös liikmesriikidega toimuva eelarve täitmise raames, võib liikmesriikide palvel teha kättesaadavaks programmi jaoks. Komisjon haldab neid vahendeid otse või kaudselt kooskõlas määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikli 62 lõike 1 punktiga a või c. Need täiendavad käesoleva määruse artikli 4 lõikes 1 osutatud summat. Neid vahendeid kasutatakse asjaomase liikmesriigi huvides. Kui komisjon ei ole võtnud eelarvet otse või kaudselt täites juriidilist kohustust programmi jaoks selliselt kättesaadavaks tehtud täiendavate summade osas, võib vastavad kulukohustustega sidumata summad asjaomase liikmesriigi taotlusel ühte või mitmesse vastavasse lähteprogrammi või nende õigusjärglasesse tagasi kanda.

Artikkel 6

Alternatiivne, kombineeritud ja kumulatiivne rahastamine

1. Programmi rakendatakse kooskõlastatult muude liidu programmidega. Meede, mis on saanud liidu toetust mõnest teisest programmist, võib saada toetust ka käesoleva programmi alusel. Vastava rahalise toetuse suhtes kohaldatakse liidu asjaomase programmi eeskirju või kõigi programmikohaste toetuste suhtes võib kohaldada ühtseid eeskirju ja võtta ühe juriidilise kohustuse. Kui liidu rahalised toetused põhinevad rahastamiskõlblikul kulul, ei tohi liidu eelarvest antav kumulatiivne toetus ületada meetme rahastamiskõlblike kulude kogusummat ja selle võib arvutada proportsionaalselt kooskõlas toetuse tingimusi käsitlevate dokumentidega.

2. Programmikohaseid väljavalimismenetlusi võib korraldada eelarve otsese või kaudse täitmise raames ühiselt liikmesriikide, liidu institutsioonide, organite ja asutuste, kolmandate riikide, rahvusvaheliste organisatsioonide, rahvusvaheliste finantsasutuste või muude kolmandate isikutega („ühise väljavalimismenetluse partnerid“), tingimusel et on tagatud liidu finantshuvide kaitse. Selliste menetluste suhtes kohaldatakse ühtseid eeskirju ja nendega kaasnevad ühtsed juriidilised kohustused. Selleks võivad ühise väljavalimismenetluse partnerid teha programmi jaoks kättesaadavaks vahendid kooskõlas käesoleva määruse artikliga 5 või delegeerida väljavalimismenetluse rakendamise partneritele, kui see on kohaldatav kooskõlas määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikli 62 lõike 1 punktiga c. Ühise väljavalimismenetluse partnerite esindajad võivad kuuluda ka määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikli 153 lõikes 3 osutatud hindamiskomisjoni.

Artikkel 7

Programmiga assotsieerunud kolmandad riigid

1. Programmis võivad täieliku või osalise assotsieerimise kaudu osaleda järgmised kolmandad riigid kooskõlas artiklis 3 sätestatud eesmärkidega ja kooskõlas asjaomaste rahvusvaheliste lepingutega või nende lepingute raames vastu võetud otsustega, mida nende riikide suhtes kohaldatakse:
- a) Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni liikmed, kes on Euroopa Majanduspiirkonna liikmed, ja Euroopa mikroriigid;
  - b) ühinevad riigid, kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaadid;
  - c) Euroopa naabruspoliitika riigid;
  - d) muud kolmandad riigid.

2. Programmis osalemiseks sõlmitud assotsieerimislepingutega:

- a) tagatakse õiglane tasakaal programmis osaleva kolmanda riigi panuse ja saadava kasu vahel;
- b) nähakse ette programmides osalemise tingimused, sealhulgas viis, kuidas arvutada programmile antav tegevustoetusest ja osalustasust koosnev rahaline toetus ja programmi üldised halduskulud;
- c) ei anta kolmandale riigile programmiga seoses otsustusõigust;
- d) kindlustatakse liidu õigus tagada usaldusväärne finantsjuhtimine ja kaitsta oma finantshuve;
- e) vajaduse korral tagatakse liidu julgeoleku ja avaliku korra huvide kaitse.

Punkti d kohaldamisel annab kolmas riik määruste (EL, Euratom) 2024/2509 ja (EL, Euratom) nr 883/2013 kohaselt nõutavad õigused ja juurdepääsu ning tagab, et täiteotsused, millega kehtestatakse rahaline kohustus ELi toimimise lepingu artikli 299 alusel, ning Euroopa Liidu Kohtu otsused ja määrused on täitmisele pööratavad.

Artikkel 8

Liidu rahastuse rakendamine ja vormid

1. Programmi rakendatakse kooskõlas määrusega (EL, Euratom) 2024/2509, kas täites eelarvet otse või kaudselt koos kõnealuse määruse artikli 62 lõike 1 punktis c osutatud üksustega.

2. Liidu rahalisi vahendeid võib anda mis tahes kujul kooskõlas määrusega (EL, Euratom) 2024/2509, eelkõige toetusena, auhinnana, hankena ja mitterahalise annetusena.
3. [Kui liidu toetust antakse eelarvelise tagatise või rahastamisvahendina, sealhulgas juhul, kui seda kombineeritakse tagastamatu toetusega segarahastamistoimingu raames, antakse seda üksnes Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumendi või instrumendi „Gloaalne Euroopa“ rakendamise mehhanismi kaudu ning seda rakendatakse kooskõlas Euroopa kõnealuste rakendamismehhanismide kohaldatavate eeskirjadega vastavalt lepingutele, mis on sõlmitud Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumendi ja instrumendi „Gloaalne Euroopa“ rakendamise mehhanismi raames seda liiki toetuse andmiseks.]
4. [Eelarvelise tagatisena antakse liidu toetust Euroopa Konkurentsivõime Fondi või instrumendi „Gloaalne Euroopa“ määrusega kehtestatud eelarvelise tagatise maksimumsumma piires.]
5. [Kui programmi raames kasutatakse Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumendi ja instrumendi „Gloaalne Euroopa“ rakendamise mehhanismi, nähakse ette eraldised eelarvelise tagatise jaoks ja rahastamisvahendite rahastamine, sealhulgas juhul, kui toetust kombineeritakse tagastamatu toetusega segarahastamistoimingu raames.]

Artikkel 9

Rahastamiskõlblikkus

1. [...]
2. Väljavalimismenetlustes eelarve otsese või kaudse täitmise raames võivad liidu toetust anda või saada üks või mitu järgmist õigussubjekti:
  - a) liikmesriigis asutatud üksused, **sealhulgas ühissettevõtted ja eriotstarbelised majandusüksused**;
  - b) assotsieerunud kolmandas riigis asutatud üksused;

c) **erandina, kui selliste üksuste rahastamine on meetme rakendamise seisukohast oluline ja aitab kaasa artiklis 3 sätestatud eesmärkide saavutamisele:**

i) rahvusvahelised organisatsioonid;

[...]ii) muud mitteassotsieerunud kolmandas riigis asutatud üksused[...].

3. Lisaks määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikli 168 lõigetes 2 ja 3 sätestatule võivad käesoleva määruse artikli 7 lõikes 1 osutatud assotsieerunud kolmandad riigid asjakohasel juhul osaleda määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikli 168 lõigete 2 ja 3 kohastes hankemehhanismides ja neist kasu saada. Liikmesriikide suhtes kohaldatavaid eeskirju kohaldatakse osalevate assotsieerunud kolmandate riikide suhtes *mutatis mutandis*.
4. Väljavalimismenetlusi, mis mõjutavad julgeolekut või avalikku korda, eelkõige seoses liidu või selle liikmesriikide strateegiliste varade ja huvidega, piiratakse kooskõlas määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikliga 136. Vastavalt finantsmääruse artiklile 136 kohaldatakse suure riskiga teenuseosutajate suhtes julgeolekukaalutlustel ELi õiguse kohaselt rahastamiskõlblikkuse piiranguid. **Erilist tähelepanu pööratakse sõjalise liikuvuse meetmetele.**²⁶
5. Käesoleva määruse artikli 3 lõike 2 punkti a alapunktis i osutatud meetmete puhul tagab taotluste hindamine kriteeriumide alusel asjakohasel juhul selle, et kavandatavad meetmed on kooskõlas määruse (EL) nr 2024/1679 artiklite 54 ja 55 kohaste transpordikoridore käsitlevate tööplaanidega ja rakendusaktidega ning et võetakse arvesse selle valdkonna eest vastutava Euroopa koordinaatori nõuandvat arvamust vastavalt kõnealuse määruse artikli 52 lõikele 9.

---

²⁶

Kuni MFFi üle peetavate horisontaalsete arutelude tulemuste selgumiseni võib olla vaja täiendavalt kaaluda sõjalise liikuvusega seotud rahastamiskõlblikkuse piiranguid.

6. Toetustaoitlused esitatakse ühe või mitme liikmesriigi poolt või [...]projektiga seotud liikmesriikide nõusolekul.
7. [...]
8. **Käesoleva määruse artiklis 12 ja** määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artiklis 110 osutatud tööprogrammides [...] **sätetatakse:**
- a) oodatavad tulemused;**
  - b) toetatavad meetmed, sealhulgas uuringud ja tööd;**
  - c) orienteeruv ajakava;**
  - d) esialgsed kasutada olevad summad;**
  - e) liidu osaluse vormid;**
  - f) kaasrahastamismäärad;**
  - g) [...] vajaduse korral konkreetsete meetmete jaoks **üksikasjalikumad** rahastamiskõlblikkuse kriteeriumid, **et tagada käesoleva määruse artiklis 3 sätestatud eesmärkide saavutamine, ning piirangud kooskõlas käesoleva artikli lõikega 4.****

Artikkel 9a

Hindamiskriteeriumid

Tööprogrammides sätestatakse läbipaistvad valiku- ja hindamiskriteeriumid, mida võib üksikasjalikumalt kirjeldada hindamismenetlusega seotud dokumentides. Selliste hindamiskriteeriumide puhul võib projekti hindamisel arvesse võtta meetme prioriteetsust ja kiireloomulisust, taotluse kvaliteeti, meetme mõju, küpsust ja stimuleerivat mõju.

Artikkel 10

Lisaeeskirjad toetuste kohta

1. Lisaks määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikli 132 lõikes 4 sätestatud põhjustele võib toetuse suurust vähendada järgmistel tingimustel:
  - a) uuringute puhul, kui meetet ei ole hakatud rakendama ühe aasta jooksul pärast toetuslepingus märgitud alguskuupäeva;
  - b) ehitustööde puhul, kui meetet ei ole hakatud rakendama kahe aasta jooksul pärast toetuslepingus märgitud alguskuupäeva;
  - c) meetme edenemise läbivaatamise tulemusena on kindlaks tehtud, et meetme rakendamisel on esinenud nii suuri viivitusi, et meetme eesmärgid tõenäoliselt ei saavutata.
2. Lõikes 1 sätestatud tingimustel võib toetuslepingut muuta või selle lõpetada.

Enne otsuse tegemist toetuse vähendamise või toetuse andmise lõpetamise kohta analüüsitakse asja põhjalikult ning asjaomastele toetusesaajatele antakse võimalus esitada mõistliku aja jooksul oma tähelepanekud.

3. Lõike 1 või 2 kohaldamisest tulenevad kulukohustuste assigneeringud tehakse kättesaadavaks käesoleva programmi raames.
4. Ilma et see piiraks konkurentsipõhiste menetluste kasutamist alati, kui see on asjakohane kooskõlas määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikli 192 lõikega 1 ja lisaks kõnealuse määruse artiklile 198, võib käesoleva määruse artiklis 12 osutatud tööprogrammis, kui see on nõuetekohaselt põhjendatud seoses vajadusega hõlbustada globaalse projekti lõpuleviimist, täpsustada meetet ja toetusesaajaid ning sätestada summa, mille ulatuses võib esitada taotlusi programmi raames käimas olevate või lõpule viidud meetmete pikendamiseks, tagades samal ajal võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse kooskõlas määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikliga 191. Käimasolevate meetmete puhul võib toetust anda algse meetme muutmisele, lisades uusi tegevusi ja suurendades liidu maksimumtoetust, **mida algse toetuslepingu alusel toetusesaajad peavad kasutama üldprojekti lõpuleviimiseks**. Käesoleva artikli lõikes 3 osutatud kulukohustuste assigneeringuid kasutatakse tööprogrammis selliste toetuste jaoks reserveeritud summade katmiseks.
5. [Uuringute puhul ei tohi liidu antava rahalise toetuse summa ületada 50 % rahastamiskõlblikest kogukuludest.]
6. [Artikli 3 lõike 2 punktis a osutatud erieesmärgiga seotud ehitustööde puhul ei tohi liidu antava rahalise toetuse summa ületada 50 % rahastamiskõlblikust kogukulust. Kaasrahastamismäär meetmete puhul, mida rakendatakse liikmesriikides, mille kogurahvatulu elaniku kohta on alla 90 % liidu kogurahvatulust elaniku kohta, ei tohi liidu rahalise toetuse summa ületada 75 % rahastamiskõlblikest kogukuludest.]
7. [Artikli 3 lõike 2 punktis b osutatud erieesmärkidega seotud ehitustööde suhtes kohaldatakse järgmist:
  - a) liidu antava rahalise toetuse summa ei tohi ületada 50 % rahastamiskõlblikest kogukuludest;

- b) punktis a osutatud kaasrahastamismäärasid võib suurendada maksimaalselt 75 %-ni rahastamiskõlblikest kogukuludest selliste meetmete puhul, mis aitavad arendada ühishuviprojekte, mis määruse (EL) 2022/869 artikli 18 lõikes 2 osutatud tõendusmaterjali põhjal on eriti olulised piirkonna või kogu liidu varustuskindluse seisukohast, suurendavad liidu solidaarsust või pakuvad eriti innovaatilisi lahendusi.]
8. [Äärepoolseimates piirkondades nii transpordi- kui ka energeetikasektoris tehtavate ehitustööde puhul kohaldatav maksimaalne kaasrahastamismäär on 60 %.]
9. Programmist antava toetusega kiirendatakse või võimendatakse investeeringuid, kõrvaldades turutõrked või ebaoptimaalsed investeerimisolukorrad proportsionaalselt, vältides dubleerimist ja väljatõrjumist ning stimuleerides erasektoripoolset rahastamist, samuti peab sellel olema selge Euroopa lisaväärtus.

Artikkel 11

Piiriülesed taastuvenergiaprojektid

1. Komisjon viib vähemalt kord aastas läbi [...] **projektikonkursi** piiriüleste taastuvenergiaprojektide jaoks, tuginedes käesolevas artiklis, käesoleva artikli lõikes 4 osutatud delegeeritud õigusaktis ja artiklis 12 osutatud seonduvas tööprogrammis sätestatud kriteeriumidele ja menetlusele.
2. Piiriülesed taastuvenergiaprojektid peaksid andma kulude kokkuhoiu taastuvenergia kasutuselevõtul kogu liidus või muud kasu **süsinikuheite vähendamise**, süsteemi integreerimise, **süsteemi paindlikkuse, salvestamise**, varustuskindluse, konkurentsivõime või innovatsiooni seisukohast võrreldes samalaadse projektiga, mille viib ellu üks osalevatest liikmesriikidest või kolmas riik üksinda.

3. Ehitustööde toetuste puhul peaks taotleja tõendama vajadust ületada turutõrked või rahalised takistused, nagu ebapiisav äriplaneeritus, suured algkulud või turupõhise rahastuse puudumine.
4. Hiljemalt (päev kuu aasta) (või 12 kuud pärast käesoleva õigusakti jõustumist) võtab komisjon kooskõlas artikliga 14 vastu delegeeritud õigusakti, millega täiendatakse käesolevat määrust, sätestades piiriüleste taastuvenergiaprojektide valimise konkreetseid kriteeriumid ja menetluse, **võttes arvesse võimalikku konkreetset kasu artikli 3 lõike 2 punkti b alapunktides i ja ii sätestatud eesmärkide saavutamiseks, kui piiriülesed taastuvenergiaprojektid on lahutamatult seotud piiriüleste energiavõrkude laiendamisega.**
5. Komisjon võib otsustada eraldada piiriüleste taastuvenergiaprojektide programmi eelarve määruse (EL) 2018/1999 artikliga 33 loodud liidu taastuvenergia rahastamismehhanismile, kui sellega on võimalik saavutada käesoleva määruse artikli 3 lõike 2 punkti b alapunktis ii osutatud erieesmärke ja kui see aitab vähendada taastuvenergiaprojektide kapitalikuluid **või aitab kaasa taastuvate energiaallikate kulutõhusale integreerimisele energiasüsteemi kooskõlas direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 3 lõike 5 punktides a ja b sätestatud tugiraamistiku eesmärkidega.** Ajavahemikul alates 1. jaanuarist 2028 kuni 31. detsembrini 2034 antava toetuse kogusumma ei tohi ületada 5 % käesoleva programmi eelarvest, mis on ette nähtud artikli 3 lõike 2 punktis b osutatud erieesmärkide jaoks.
- 5a. Kui liidu taastuvenergia rahastamismehhanismile eraldatud 5 % panus on täielikult eraldatud 1. jaanuariks 2031, hindab komisjon piiriüleste taastuvenergiaprojektide turul kasutuselevõttu ja nõudlust nende järele ning liidu taastuvenergia rahastamismehhanismi toimimist ning võib otsustada eraldada täiendava panuse, mis ei ületa 5 % käesoleva programmi järelejäänud eelarvest ning mis on ette nähtud artikli 3 lõike 2 punktis b osutatud erieesmärkide jaoks.**

Tööprogramm

1. Programmi rakendatakse määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artiklis 110 osutatud tööprogrammide kaudu.
2. Tööprogrammides esitatakse vajaduse korral Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumendi ja instrumendi „Globaalne Euroopa“ rakendamise mehhanismi kaudu rakendatavad tegevused ja nendega seotud liidu toetuse määrad.
  - 2a. Tööprogrammide vastuvõtmisel energeetikasektoris pöörab komisjon erilist tähelepanu ühishuviprojektidele ja vastastikust huvi pakkuvate projektidele ning nendega seotud meetmetele, mille eesmärk on energia siseturu parem lõimimine, energiasüsteemide eraldatuse lõpetamine ja elektrivõrkude ühendamise kitsaskohtade kõrvaldamine.**
  - 2b. Energiasektori tööprogrammides esitatakse artikli 3 lõike 2 punktis b osutatud energiaalaste erieesmärkide jaoks vajalikud hinnangulised summad ning neis võetakse arvesse ELi energiapoliitika arengut, sealhulgas raamistikku energiasüsteemi süsinikuheite vähendamiseks.**
3. Komisjon võtab tööprogrammid vastu rakendusaktidega. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 15 lõikes 3 osutatud [...] **kontrollimenetlusega**.
- 3a. Tööprogrammidega tagatakse sidusus ja vastastikune täiendavus määrusega (EL) [XXX] [Euroopa Konkurentsivõime Fond].**

Artikkel 12a

Lüüdu rahalise toetuse andmine

Pärast iga artiklis 12 osutatud tööprogrammil põhinevat konkursikutset võtab komisjon vastu rakendusakti, milles sätestatakse valitud projektidele või nende osadele antava rahalise toetuse summa ning nende elluviimise tingimused ja meetodid. Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 15 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 13

Delegeeritud õigusaktid

Kui **asjaomane liikmesriik kiidab selle vastavalt** ELi toimimise lepingu artikli 172 teisele lõigule **heaks**, on komisjonil õigus võtta kooskõlas käesoleva määruse artikliga 14[...] vastu delegeeritud õigusakte käesoleva määruse lisa muutmiseks seoses projektide esialgse loeteluga.

Artikkel 14

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artikli 11 lõikes 4 ja artiklis 13 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile kuni 31. detsembrini 2034.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 11 lõikes 4 ja artiklis 13 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.

Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

5. Artikli 11 lõike 4 ja artikli 13 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra. Kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonide esindajad ei osale käesoleva määruse artikli 12 lõikega 3 seotud küsimusi käsitlevates aruteludes.

Artikkel 15

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Artikli 3 lõike 2 punktis a osutatud eesmärke puudutavates küsimustes tuleb komitee kokku järgmises koosseisus: „Euroopa ühendamise rahastu – Transport“.

Artikli 3 lõike 2 punktis b osutatud eesmärged puudutavates küsimustes tuleb komitee kokku järgmises koosseisus: „Euroopa ühendamise rahastu – Energeetika“.

3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5[...].

3a. Artikli 12 lõikes 3 osutatud menetlust puudutavates küsimustes, mille kohta komitee arvamust ei esita, ei võta komisjon rakendusakti eelnõu vastu ning kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artikli 5 lõike 4 kolmandat lõiku.

4. Kui komitee arvamus saadakse kirjaliku menetlusega, lõpetatakse nimetatud menetlus ilma tulemust saavutamata, kui arvamuse esitamiseks ettenähtud tähtaja jooksul komitee eesistuja nii otsustab või kui komitee liikmete lihtenamus seda taotleb.

5. Vastavalt liidu sõlmitud rahvusvahelistele lepingutele võib kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonide esindajaid kutsuda komitee koosolekutele vaatlejana osalema komitee töökorras sätestatud tingimustel, võttes arvesse liidu või selle liikmesriikide julgeolekut ja avalikku korda. Kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonide esindajad ei osale käesoleva määruse artikliga 9 seotud küsimusi käsitlevates aruteludes.

Artikkel 16

Määruse (EL) 2024/1679 muutmine

Määruse (EL) 2024/1679 artiklisse 48 lisatakse lõige 3:

„3. Komisjon võib vastu võtta rakendusakti, milles täpsustatakse taristunõuded, mida kohaldatakse nii tsiviil- kui ka kaitsevajadustele vastavate teatavate **lõikes 1 osutatud** taristukategooriate („kahesuguse kasutusega taristu“) suhtes.

Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 61 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.“

Artikkel 17

Kehtetuks tunnistamine

Määrus (EL) 2021/1153 tunnistatakse kehtetuks alates 1. jaanuarist 2028.

Artikkel 18

Üleminekusätted²⁷

1. Käesolev määrus ei mõjuta asjaomaste meetmete jätkumist või muutmist kuni nende meetmete lõpetamiseni ning määrust (EL) nr 1316/2013 ja määrust (EL) 2021/1153 kohaldatakse nende meetmete suhtes kuni nende lõpetamiseni.
  2. Programmi rahastamispaketist võib katta ka tehnilise ja haldusabi kulusid, mis on vajalikud selleks, et tagada üleminek programmi ja määruse (EL) 2021/1153 alusel vastu võetud meetmete vahel.
- 2a. Komisjoni rakendusmääruse (EL) 2021/1328 kohaldamist jätkatakse seni, kuni see tunnistatakse kehtetuks määruse (EL) 2024/1679 artikli 48 lõikes 3 osutatud rakendusaktiga.**

---

²⁷ Kui õigusakti ei võeta vastu enne 1. jaanuari 2028, võib olla vaja täiendavalt kaaluda üleminekumeetmeid, sealhulgas rahastamiskõlblikkuse erandlikku algust.

Artikkel 19

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2028.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

Artikli 3 lõike 2 punkti a alapunkti i esimeses taandes osutatud piiriülese mõõtmega ühishuviprojektide esialgne loetelu. **Kui ei ole märgitud teisiti, viidatakse lõikude puhul raudteeühendustele.**

Atlandi koridor	
FR – ES	Bordeaux – Burgos
ES – PT	Madrid – Lisboa
PT – ES	<u>Lisboa</u> – Porto – Vigo – A Coruña
Läänemere – Musta mere – Egeuse mere koridor	
RO – BG	Craiova – Sofia
RO – BG	<u>București</u> [...] – Giurgiu – Ruse – Varna
BG – EL	Sofia – Thessaloniki
EL – BG	Thessaloniki – Alexandroupolis – Burgas
PL – SK – HU	Kraków[...]w – Košice – Miskolc
RO – UA	Ploieș[...]ti – Bacă[...]u – Chernivtsi
RO – MD	<u>Pascani</u> – Iasi – Chiș[...]ină[...]u
Läänemere – Aadria mere koridor	
PL – CZ	Katowice/Opole – Ostrava – Brno
AT – SI	<u>Wien</u> – Graz – Maribor
<u>AT – IT</u>	<u>Villach – Udine – Trieste</u>
AT – SK[...]	Wien – Bratislava[...]
<u>AT – HU</u>	<u>Wien – Budapest</u>
<u>SK – HU</u>	<u>Bratislava – Budapest</u>
<u>AT – HU – HR</u>	<u>Wien – Szombathely – Zagreb</u>

PL – SK	Katowice – Žilina
Vahemere koridor	
FR – IT	Lyon – Torino [...]
FR – ES	Montpellier – Perpignan – Barcelona – Valencia
FR – IT	Marseille – Nice – Genova
HR – HU	Rijeka – Zagreb – Székesfehérvár
IT – SI	Venezia – Trieste/ Koper – Divača – [...] Ljubljana
HU – UA	Nyiregyhaza – Chop
Põhjamere – Reini jõe – Vahemere koridor	
FR – BE	Seine – Escaut, sealhulgas lisajõed (siseveeteed)
NL – DE	Arnhem – Emmerich – Oberhausen
NL – DE	Eindhoven – Mönchengladbach
BE – NL	Gent – Terneuzen
BE – NL	Bruxelles/Brussel – Amsterdam
BE – LU	Namur – Luxembourg/ Bettembourg
IT – CH	[...] Genova – Milano/ Novara – Chiasso [...] – Brig
DE – CH	Karlsruhe – Basel
IE – UK	Dublin – Belfast
Põhjamere – Läänemere koridor	
FI – EE – LV – LT – PL	Tampere – Helsinki – Tallinn – Riga – Vilnius – Warszawa (hõlmab Rail Balticat)
DE – PL	Berlin – Szczecin
DE – PL	Berlin – [...] Frankfurt (Oder) – Poznań – Warszawa
PL – UA	Kraków[...]w – Lviv
PL – UA	Lublin – Kovel

Reini – Doonau koridor	
DE – CZ	Nürnberg/Regensburg – Pilsen – Praha
DE – CZ	Dresden – Praha/ <u>Kolín</u>
CZ – AT – SK	<u>Praha</u> – Brno – <u>Wien</u> /Bratislava
DE – AT – SK – HU – HR – <u>BiH</u> – <u>RS</u> – RO – BG – <u>MD</u> – <u>UA</u>	Rein/Doonau, <u>sealhulgas lisajõed</u> (siseveeteed)
[...] CZ – <u>SK</u>	Olomouc (Zlin) – Žilina
HU – RO	Budapest – [...]Timisoara
<u>HU – RO</u>	<u>Budapest – Cluj – Bucuresti</u>
SK – UA	Košice – Chop
Skandinaavia – Vahemere koridor	
<u>DE</u> [...] – AT – <u>IT</u> [...]	München – <u>Innsbruck</u> – Verona (hõlmab Brenneri baastunnelit)
<u>DK</u> [...] – <u>DE</u> [...]	<u>København</u> [...] – Lübeck (hõlmab Fehmarni[...] <u>väina</u> <u>püsiühendust</u> [...])
SE – FI	Umeå – Luleå – Oulu (Botnia koridor)
<u>SE – FI</u>	<u>Stockholm – Turku – Helsinki</u>
SE – NO	Stockholm – Oslo
<u>SE – NO</u>	<u>Göteborg – Oslo</u>
<u>SE – NO</u>	<u>Luleå – Narvik</u>
Lääne-Balkani – Vahemere piirkonna idaosa koridor	
AT – SI	Villach – Ljubljana
HR – SI	Zagreb – Ljubljana
EL – MK	Thessaloniki – Guevgueliya – Skopje
BG – RS	Sofia – Niš

<u>BG – MK</u>	<u>Sofia – Skopje</u>
HR – RS	Zagreb – Beograd
Veetransport	
	Euroopa mereruum ja TEN-T sadamad (<u>sealhulgas sisemaaühendused</u>)
Üldvõrk	
FR – ES	Pau – Canfranc
<u>ES – PT</u>	<u>Sevilla – Faro</u>
<u>BE</u> [...] – <u>FR</u> [...]	Mons – Valenciennes
NL – DE	Groningen – Oldenburg
PL – CZ	Wrocław – Praha
<u>DE</u> [...] – <u>AT</u> [...]	München – Linz
BE – <u>NL</u> [...] – <u>DE</u> [...]	Antwerpen – Venlo – Mönchengladbach
<u>EL – AL</u>	<u>Thessaloníki – Durrës</u>
<u>EL – MK</u>	<u>Florina – Veles</u>
<u>SE – NO</u>	<u>Sundsvall – Trondheim</u>